

ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ, ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΗΘΕΙΣ (Αύγουστος 2006)

Συγγραφέας: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

«Εκεί που φύτρωνε φλισκούνη κι άγρια μέντα...». Δεν υπάρχουν λόγια για να περιγράψει κανείς την πάσαι ποτέ ομορφιά της Κασσάνδρας. Ένας επίγειος παράδεισος. Μια πανδαισία χρωμάτων, με το πράσινο του πευκοδάσους να σβήνει μέσα στο γαλάζιο του Αιγαίου.

Ύστερα ήρθε η ανάπτυξη. Όπως τουλάχιστον νοούνταν τις δεκαετίες του '60 και του '70. Και έφερε το εύκολο χρήμα. Η φύση άρχισε να προσελκύει τουρισμό. Και η γη άρχισε να γίνεται περιζήτητη και να πουλιέται ακριβά. *«Τώρα οι χωριάτες παζαρεύουν τα τσιμέντα...».* Τα χωράφια έγιναν οικόπεδα και το δάσος, διά της οδού των βασιλικών διαταγμάτων, προνομιακό φιλέτο για ευνοουμένους. Ήταν η εποχή που έμπαιναν τα θεμέλια των παράνομων καταπατήσεων, της άναρχης ανάπτυξης και

της αυθαίρετης δόμησης.

Αυτές ακριβώς τις εγκληματικές παραβάσεις εναντίον της φύσης έρχεται σήμερα αναδρομικά να νομιμοποιήσει η κυβέρνηση Καραμανλή με τη «δασοκτόνο» αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος. Ολοκληρώνοντας τη «δουλειά» που ξεκίνησαν τότε οι πολιτικοί πρόγονοι της.

Τα χρόνια περνούσαν και το περιβάλλον υποχωρούσε κάτω από την πίεση οικονομικών συμφερόντων αλλά και την απουσία χωροταξικού σχεδιασμού. Η ανάπτυξη εξελίχθηκε και εδώ κατά τρόπο δυσανάλογο της φέρουσας ικανότητας του οικοσυστήματος. Με μεγάλους χαμένους το περιβάλλον, το οποίο έχασε την αρχική του μοναδικότητα, αλλά και τον τουρισμό, που δεν αναπτύχθηκε σύμφωνα με τις δυνατότητες της περιοχής.

Δεν χρειάζεται, παρ' όλα αυτά, να είναι κανείς φωστήρας για να αντιληφθεί ότι ένα πευκοδάσος σαν της Κασσάνδρας, καταπατημένο και δομημένο άναρχα, αποτελεί

στόχο υψηλού κινδύνου για καλοκαιρινή πυρκαϊά. Είτε από αυτανάφλεξη είτε και από εμπρησμό. Και εν πάση περιπτώσει, δεν ήταν... Κασσάνδρες όσοι εκτιμούσαν ότι όσο περισσότερα χρόνια περνούσαν από την προηγούμενη καταστροφή τόσο περισσότερα αυξάνονταν οι πιθανότητες για μια καινούργια!

Και όμως τα τελευταία δύο χρόνια οι κρατικές επενδύσεις για τη δασοπροστασία μειώθηκαν κατακόρυφα. Η επιλογή της λεγομένης απογραφής, με την οποία η κυβέρνηση πέτυχε, δια του διεθνούς διασυρμού της χώρας, την απαξίωση του έργου των πολιτικών της αντιπάλων, δεν άφηνε μεγάλα δημοσιονομικά περιθώρια. Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σχεδόν μηδενίστηκε, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα επίτηδες διογκωμένα δημοσιονομικά ελλείμματα. Η προστασία της δημόσιας περιουσίας και η πρόληψη των πυρκαϊών βαπτίστηκαν «σπατάλη» και οι αντίστοιχες δαπάνες περικόπηκαν. Από τα περίπου 2 εκατ. ευρώ που χρειάζονταν εφέτος το Δασαρχείο της Κασσάνδρας έλαβε μόνο 30.000. Με τα οποία ασφαλώς ούτε οι ανάγκες σε δασοπυροσβέστες μπόρεσαν να καλυφθούν ούτε το δάσος να καθαριστεί ούτε και να διανοιχθούν αντιπυρικές ζώνες και δασικοί δρόμοι.

Αν όμως στο ιδιαίτερα κρίσιμο για τις δασικές πυρκαϊές επίπεδο της πρόληψης δεν υπήρξε κρατική φροντίδα, στο επίπεδο της επιχειρησιακής επέμβασης τα πράγματα εξελίχθηκαν κατά τρόπο κωμικοτραγικό. Διότι πώς να εξηγηθεί ότι την ημέρα του μεγάλου καύσωνα, την ημέρα δηλαδή με τον μεγαλύτερο κίνδυνο ανάφλεξης, ο μισός στόλος των πυροσβεστικών αεροσκαφών της περιοχής βρισκόταν σε προγραμματισμένη συντήρηση;

Με τούτα και με τα άλλα, ένα αναμενόμενο και απολύτως φυσικό για τον κύκλο της ζωής ενός δάσους φαινόμενο χαρακτηρίστηκε από τους υπευθύνους «θεομηνία». Και ο όρος «ατυχία» επανήλθε ύστερα από πολλά χρόνια στο επίσημο κυβερνητικό λεξιλόγιο. Για να περιγράψει την αδυναμία του κρατικού μηχανισμού να προλάβει και την ανικανότητά του να αντιδράσει αποτελεσματικά. Πρώιμα συμπτώματα μιας πολυδιαφημισμένης επανίδρυσης ενός κομματικού κράτους.

«... Και τα πουλιά πέφταν νεκρά στην υψικάμινο». Και ουδείς βρέθηκε να αναλάβει την ευθύνη. Μια κυβέρνηση που ήρθε υποσχόμενη βελτίωση της καθημερινότητας του πολίτη και η οποία κληρονόμησε μια τεχνογνωσία και μια υποδομή που πριν από λίγα χρόνια συγκέντρωναν τη διεθνή επιδοκιμασία, εξάγοντας

ομάδες διάσωσης σε γειτονικές χώρες αλλά και φέροντας με επιτυχία σε πέρας το τεράστιο στοίχημα της ασφαλείας των Ολυμπιακών Αγώνων, αποδείχθηκε ανίκανη να διαχειριστεί μια τυπική περίπτωση θερινής ρουτίνας.

Δέσμια μιας άσκοπα σκληρής δημοσιονομικής πολιτικής που η ίδια προκάλεσε, ενός ατελέσφορου κρατικού μηχανισμού που καυχιέται ότι επανίδρυσε, καθώς και των νεοφιλελεύθερων ιδεοληψιών της, σύμφωνα με τις οποίες οι κρατικές επενδύσεις στην προστασία των συλλογικών αγαθών δεν είναι ανταποδοτικές βρίσκεται σήμερα υπόλογη για μια μεγάλη καταστροφή.

Το «κάλλιο γαϊδουρόδενε παρά γαϊδουρογύρευε» περιγράφει με μεγάλη ευστοχία το σημερινό αδιέξοδο των σύγχρονων Επιμηθέων.

Οι οποίοι τώρα τρέχουν και δεν προλαβαίνουν. Διότι ακόμη και με καθαρά νεοφιλελεύθερους όρους το κόστος της εκ των υστέρων αποκατάστασης των ζημιών, επαυξημένο με το κόστος της αντιμετώπισης των αλυσιδωτών παράπλευρων απωλειών, θα απαιτήσει πολλαπλάσιες επενδύσεις από εκείνες που θα χρειάζονταν για μια πολιτική έγκαιρης πρόληψης. Υπολογίζοντας ως παράπλευρες απώλειες τον κίνδυνο πλημμύρων, την απειλή διάβρωσης του εδάφους, την αλλαγή του μικροκλίματος, καθώς και τη μείωση της φυσικής επαναπλήρωσης των υδροφορέων. Που θα προκαλέσουν περαιτέρω ταπείνωση της στάθμης των υπόγειων νερών, η οποία με τη σειρά της θα επιδεινώσει το φαινόμενο της υφαλμύρωσης, με αποτέλεσμα να ενταθεί ακόμη περισσότερο η απειλή της λειψυδρίας.

Επιπλέον, μια κυβέρνηση που διακηρύσσει σε υψηλούς τόνους ότι ο τουρισμός είναι ο σημαντικότερος αναπτυξιακός μοχλός της χώρας οδηγεί μια τουριστική περιοχή σε οικονομική ύφεση. Το κόστος της οποίας, αθροιζόμενο με το υπόλοιπο κόστος της καταστροφής, αυξάνει κατακόρυφα την οικονομική ζημιά από την πυρκαγιά. Δίνοντας ένα καλό μάθημα σε όσους πιστεύουν ότι οι επενδύσεις στο περιβάλλον δεν συμβάλλουν στην ανάπτυξη και έχουν χαμηλό βαθμό οικονομικής απόδοσης.

Θα χρειαστούν πολλά χρόνια για να επιστρέψει η Περσεφόνη στην Κασσάνδρα. Τα τραύματα της φύσης είναι δύσκολα αναστρέψιμα και δεν θεραπεύονται με μια απλή επίκληση δημόσιας συγγνώμης. Που και αυτήν όμως ακόμη οι σύγχρονοι Επιμηθείς

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysics.org.gr>

έσπευσαν αλαζονικά την επομένη να την ανακαλέσουν...

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 29 Αυγούστου 2006, σ. 5.